

Total No. of Printed Pages—5

5 SEM TDC SNS M 3

2016

(November)

SANSKRIT

(Major)

Course : 503

Full Marks : 80

Pass Marks : 32 (Backlog) / 24 (2014 onwards)

Time : 3 hours

*The figures in the margin indicate full marks
for the questions*

UNIT—I

(Arthaśāstra)

1. Write short answers : 1×3=3

(a) Arthaśāstra was written by Bāṇabhaṭṭa/
Kauṭilya/Bhāsa.

(Choose the correct one)

(b) How many Adhikaraṇas are there in
Arthaśāstra?

(c) Who was the speaker of Arthaśāstra?

(Turn Over)

(2)

2. Write the views of विशालाक्ष and पिशुन regarding the formation of मन्त्रिपरिषद् according to Arthasāstra.
3. Give an account of the मन्त्ररक्षणम् as discussed in the Arthasāstra.

Or

Fill in the blanks of the following Ślokas : $2\frac{1}{2} + 2\frac{1}{2} = 5$

- (a) तस्मान्नास्य _____ विद्युः कर्म _____ ।
आरब्धारस्तु _____ कृतमेव वा ॥
- (b) यथा ह्यश्रोत्रियः _____ न सतां _____ ।
एवमश्रुतशास्त्रार्थो न मन्त्रं _____ ॥
4. Elucidate the idea of the following Śloka :
- नास्य गुह्यं परे विद्युच्छिद्रं विद्यात्परस्य च ।
गूहेत्कूर्म इवाज्ञानि यस्याद्विवृतमात्मनः ॥

UNIT—II

(Nīṭisāṭaka)

5. (a) How many śataks are written by भर्तृहरि ?
- (b) Who is the author of 'वाक्यपदीय' ?

P7/292

(Continued)

(3)

6. Fill in the blanks of the following Ślokas : $4 \times 2 = 8$

- (a) साहित्यसङ्गीतकलाविहीनः _____ पुच्छविषाणहीनः ।
_____ न खादन्नपि _____ परमं _____ ॥
- (b) येषां न _____ न तपो न दानं _____ न शीलं न _____ न धर्मः ।
ते मर्त्यलोके भुवि भारभूता _____ मृगाश्चरन्ति ॥

7. Elucidate the idea of any one of the following : 4

- (a) सर्वस्यौषधमस्ति शास्त्रविहितं मूर्खस्य नास्त्यौषधम् ।
- (b) विशेषतः सर्वविदां समाजे विभूषणं मौनमपण्डितानाम् ।

8. Quote from your memory any two Ślokas from 'नीतिशतक' which are not present in the Question Paper. 6

UNIT—III

(Manusamhitā)

9. Explain fully : 10

“मनुर्वै यत् किञ्चित् प्रोक्तं तद्वै भेषजम् ।”

Or

Estimate the place of Manusamhitā among the Dharmasāstras.

(Turn Over)

P7/292

10. Translate into English or Assamese any two Ślokas from the following :

4×2=8

- (a) त्वमेको ह्यस्य सर्वस्य विधानस्य स्वयम्भुवः।
अचिन्त्यस्याप्रमेयस्य कार्यतत्त्वार्थवित्प्रभो॥
- (b) ततः स्वयम्भूर्भगवानव्यक्तो व्यञ्जयन्निदम्।
महाभूतादिवृत्तौजाः प्रादुरासीत्तमोनुदः॥
- (c) तद्दण्डमभवद्वैमं सहस्रांशुसमप्रभम्।
तस्मिञ्ज्ञे स्वयं ब्रह्मा सर्वलोकपितामहः॥
11. (a) What is the another name of Dharmaśāstra? 1
- (b) Mention the name of one Smṛti work other than the *Manūsmṛti*. 1

UNIT—IV

(Vetālapañcaviṁśati)

12. (a) “सखे यस्य नाम न, ग्रामो न, अन्वयश्च नावबुध्यते, सा कथं प्राप्यते?”

Who said this and to whom?

- (b) Write two synonyms of राजपुत्र as reference to the first story of ‘वेतालपञ्चविंशति’।

13. “देव कौतुकमेकं पश्य, त्वां दर्शयामि।”

Who is the speaker of the above-quoted line and to whom it was said? Write the incident in brief.

1+1+4=6

Or

“हा धिक! कष्टं! प्रविष्टोऽहं ब्रह्मराक्षसवेदमनि, तस्मात् मूर्त्तं किल्बिषमिदमन्नं नाधुना भक्षयामि।”

Who said this and why? Write the incident related to the above statement.

1+1+4=6

1. Translate the following paragraphs into Assamese or English :

5×2=10

- (a) सा तु कन्या तद्दशनिन सञ्जातविकारा लज्जया किमपि वक्तुमशक्नुवती हृद्गतमाकुलं सङ्केतेन बोधयन्ती एकमुत्पलं कर्णे गृहीत्वा दन्तरचनां विधायु पद्मं शिरसि कृत्वा हृदये कर्मदात्। राजपुत्रस्तु तस्यास्तां संज्ञा न विवेद, मन्त्रिपुत्र एव केवलं बुद्धिमान् सर्वं बुबुधे। क्षणेन च सा कन्या अनुगैर्नीयमाना प्रययौ; गत्वा च स्वं गृहं पर्यङ्क निषण्णा तस्थौ। चित्तन्तु तस्यास्तस्मिन् नृपात्मजे एव स्थितम्। सोऽपि राजसुतः कृच्छ्रेण स्वनगरीं गत्वा तया विना नितरां व्यथितो दिने दिने कृशतामवाप।

- (b) अथ सुप्ते गृहपतौ स तापसः स्वैरमुत्थाय शङ्कितः स्वप्रियाया मन्दारवत्या जीवनार्थं तां पुस्तिकामग्रहीत्। गृहीत्वैव तस्मात् निर्गत्य रात्रिन्दिवं व्रजन् शनैस्तत् श्मशानमासदत्; अद्राक्षीञ्च सहसा तं द्वितीयम् उपस्थितं, या हि गङ्गाऽम्भसि तदस्थि क्षेप्तुमगात्। अथ प्राप्य च तत्रस्थं तस्या भस्मनि शायिनं तृतीयं निबद्धमठं स तापसः प्रोवाच,— “मठिका त्यजतां भ्रातः! प्रिया तामहमुत्थापयामि” इति।